

شهری با ۶۰۰۰ خانه تاریخی

صحبت از شهری است با تاریخی بیش از ۴۰۰۰ سال و ۶۰۰۰ خانه تاریخی که هر چند در مقایسه با شهرهای دیگر مهجور واقع شده و دست نامهربان روزگار ...

ایسنا/آذربایجان شرقی صحبت از شهری است با تاریخی بیش از ۴۰۰۰ سال و ۶۰۰۰ خانه تاریخی که هر چند در مقایسه با شهرهای دیگر مهجور واقع شده و دست نامهربان روزگار با زمین لرزه ها و جنگ های متعدد، چندین بار چهره تاریخ آن را دستخوش، تغیر قرار داده، اما هنوز هم با افتخار، تمام، تاریخ، غنای خود را به رخ می کشد. تبریز که به تعبیر عارف جان سوخته، شهر افتاب پر حرارتی چون شمس است و اگر از حرارت بسوزد هم جای تعجبی ندارد، مکانی مناسب و دنج، به دور از شلوغی های عید برای کسانی است که می خواهند به تاریخ از زاویه ای دیگر نگاه کنند. در میان ساختمان های پر افاده مدرن و رومی که در بافت تاریخی هم سبز شده اند، هنوز هم می توان به تاریخ این شهر نگریست و جای تعجبی ندارد که شما بلافاصله بعد از کلی شلوغی و مغازه و آپارتمان های چند طبقه به بافتی تاریخی برسید مثل حیدرکیه سی در سرخاب تبریز و یا خانه شربت اوغلو و هزار و یک خانه دیگر که هویت تاریخی این شهر را نمایان می کنند. تبریز به دلیل موقعیت جغرافیایی و اقتصادی ویژه خود از زمان مادها تا سلجوقیان، آل مظفر، ایلخانیان و قاجار همواره مورد توجه، پایتخت یا ولیعهد نشین بوده است و هر چند ۱۹ زمین لرزه و ۱۶ حمله قوم های متعدد از مغولان تا عثمانی ها بسیاری از آثار تاریخی این شهر را از بین برده است؛ اما آثار مشهوری مانند مسجد کبود و جامع، بازار سرپوشیده، ارک تبریز و خانه های تاریخی آن روایت های بسیاری از سرگذشت تاریخی این شهر به دل دارند.

بازار تبریز
مجموعه بازار سنتی و مسقف تبریز که قدمت آن به قرن چهارم هجری قمری می رسد یکی از بزرگترین بازارهای به هم پیوسته و بزرگترین مجموعه سرپوشیده جهان بوده که گواهی زنده از اصالت تجارت در مشرق زمین و همواره در گذر تاریخ یکی از کانون های مهم تجارت بازرگانی بوده که در امتداد جاده ابریشم قرار داشته و از اهمیت خاصی برخوردار بوده است. آرایش مغازه ها، تیمچه ها، کاروانسراها، دالان ها و راسته ها، انواع مشاغل و وجود تعدادی مدرسه و مسجد که پیشینه تاریخی دارند، بازار تبریز را به نمونه ای عالی از یک محیط تجاری و معماری اسلامی و شرقی تبدیل کرده است و این مجموعه در طول تاریخ، همواره مورد توجه جهانگردان معروفی همچون ابن بطوطه، حمد اله مستوفی و مارکوپولو بوده است.

مسجد کبود
ساخت این مجموعه که به فیروزه جهان اسلام معروف است به همت همسر بلند همت و خیر جهانشاه و یا به روایت مورخان با مساعدت صالحه خاتون، دختر جهانشاه (قره قویونلوها) در سال ۸۷۲ هجری قمری، شروع شده و در سال ۸۷۸ به پایان رسید. این مسجد در خیابان امام خمینی تبریز قرار دارد و در ساخت آن از انواع کاشی های لاجوردی و فیروزه ای با اجرای دقیق و هنرمندانه استفاده شده است.

ارک علیشاه
این ارک عظیم و باشکوه متعلق به سده ۸ هجری قمری و باقیمانده مسجدی است که توسط تاج الدین علیشاه تبریزی، وزیر وقت ایلخانان مغول، غازان خان، بین سال های ۷۱۶ تا ۷۲۴ ساخته شده و در خیابان امام خمینی واقع است. این مجموعه به نوعی دروازه ورود به تبریز و نماد این شهر بوده است.

ساختمان شهرداری
این مجموعه هر چند جزو آثار تاریخی به شمار نمی آید، اما بنایی پرشکوه و محبوب است که هر مسافری، یک عکس یادگاری در مقابل آن دارد. این بنا در سال ۱۳۱۴ بر روی گورستان متروکه نوبر تبریز در فضای ۶۵۰۰ متری ساخته شده است و ساعت های منصوب به چهار طرف بنا، این برج را به ساختمان ساعت مشهور کرده است. ارتفاع این برج ۳۰۴ متر مربع بوده و داخل آن موزه ای از فرش و اشیای قدیمی در معرض دید عموم به نمایش گذاشته شده است.

خانه مشروطه
این بنا یادگاری از معماری دوران قاجار بوده که تاریخ ساخت آن به سال ۱۲۷۴ ه.ش بازمی گردد. خانه مشروطه که در خیابان شهید مطهری تبریز واقع است، متعلق به میرزا مهدی کوزه کنانی و میعادگاه سران و مبارزان نهضت مشروطه بوده و در سال ۱۳۷۵ به موزه تبدیل شده است.

مقبره الشعرا
خیابان ثقه الاسلام تبریز یا محله سرخاب، نمودی از ارزش والا و تعدد شعرا در این شهر بوده و مقبره الشعرا این محله، مدفن ۴۰۰ تن از شاعران برجسته و عرفا و شعرای معاصر همچون سید محمد حسین بهجت تبریزی (شهیریار) است.

پارک ائل گلی
این مجموعه که به نوعی بزرگ ترین و محبوب ترین و تنها مجموعه دارای فضای سبز بسیار وسیع تبریز است، در سال ۸۰۰ ه.ق با استخری به مساحت ۵۴۶۷۵ متر مربع در عصر آق قویونلوها احداث شده و عمارت کلاه فرهنگی آن در دوره پسر هشتم عباس میرزای قاجار، بازسازی و در سال ۱۳۴۹ تجدید بنا گردیده است.

خانه های تاریخی دانشگاه هنر اسلامی تبریز
این دانشگاه، سه خانه تاریخی قدکی، بهنام و گنجه ای متعلق به اواخر دوران زندیه و اوایل دوران قاجاریه را در محله مقصودیه تبریز در خود جا داده و مجموعه ای بی نظیر از انواع طرح های آجرکاری، گچ بری، آئینه کاری، کاربندی های آجری، تزیینی، حوض و باغچه را گرد هم آورده است.

خانه حریری
خانه حریری متعلق به تاجر و بازرگان مشروطه خواه تبریزی است که برای نشان دادن ثروت خود، تصمیم گرفت این خانه را با معماری خاص و نقش و نگارهای داستانی و با مفهوم بسازد و به نمایش مردم درآورد. خانه ای که در کوچه پس کوچه های

سنگفرش تربیت تبریز با دنیایی از رنگ و نقاشی های شگفت انگیز، منتظر علاقه مندان به تاریخ و هنر در کنار هم است. از عمارت ساعت تا این خانه تاریخی و سایر آثار معرفی شده، راه چندان نبوده و بافت تاریخی تبریز گویی صمیمانه به هم مرتبط است. لازم به ذکر است که تنها تعداد بسیار کمی از خانه های تاریخی تبریز که متعلق به ولیعهدان و تجار و افراد سرشناس بوده اند، مرمت شده و قابل بازدید هستند.

تبریز با وسعت ۸۱/۱۹۴۲ کیلومتر مربع در ارتفاع ۱۳۶۱ متری از سطح دریا در ۱۷ و ۴۶ طول شرقی و ۵ و ۳۸ عرض شمالی از نصف النهار گرینویچ قرار دارد. این شهر با قدمت ۴۰۰۰ ساله خود مانند ستاره تابناکی بر آسمان تاریخ و فرهنگ ایران درخشیده و مهد آزادی، مدنیت، علم و هنر، شعر و شاعری و شهر اولین ها، خاستگاه اولین دانشگاه بین المللی، تراموای شهری، شهرداری، مدرسه به سبک نوین، چاپخانه، روزنامه محلی و ده ها اولین دیگر است. مجال معرفی تمام آثار تاریخی این شهر در گزارشی اجمالی از تاریخ این شهر، فراهم نبوده و سفر به تبریز، خود راهنمای گردشگران روشن بین خواهد بود.